

VIŠI SUD U PODGORICI, kao drugostepeni, u vijeću sastavljenom od sudija: Radojke Nilolić, kao predsjednika vijeća, Dejana Dragovića i Senke Danilović, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužilaca MNSS BV Kaningslaan 17, Amsterdam, Holandija i Željezare AD Nikšić, oba zastupana po punomoćniku Ani Kolarević advokatu iz Podgirice, protiv tuženih Nebojše Medojevića iz Podgorice, Bulevar Sv.Petra Cetinskog 96/C 4 kojeg zastupaju Dragoslav Jovanović i Dražen Medojević advokati iz Podgorice i DOO "Daily Press" iz Podgorice koji zastupa Nikola Martinović advokat iz Podgorice radi naknade nematerijalne štete v.s. 10.000.000,00€ odlučujući po žalbama tuženih protiv presude Osnovnog suda u Podgorici P.br. 546/08 od 31.07.2009.godine, u sjednici vijeća koja je održana dana 18.05.2010. godine, donio je

P R E S U D U

PREINAČAVA SE presuda Osnovnog suda u Podgorici P.br.546/08 od 31.07.2009.godine u dijelu izreke pod stavom prvim i izriče:

ODBIJA SE kao neosnovan tužbeni zahtjev tužilaca kojim su tražili da se obavežu tuženi da im na ime naknade nematerijalne štete zbog povrede poslovnog ugleda solidarno isplate iznos od 33.000,00 €.

OBAVEZUJU SE tužioci da solidarno naknade troškove postupka prvotuženom u iznosu od 750,00 € ,a drugotuženom u iznosu od 1687,50 €, u roku od 15 dana od prijema pismenog otpravka ove odluke.

O b r a z l o Ź e n j e

Presudom Osnovnog suda u Podgorici P.br. 546/08 od 31.07.2009.godine, odlučeno je:

"**DJELIMIČNO SE USVAJA** tužbeni zahtjev, pa se obavezuju tuženi da na ime naknade nematerijalne štete zbog povrede poslovnog ugleda

solidarno isplate tužiocima iznos od 33.000,00€ sa pripadajućom zakonskom kamatom počev od 31.07.2009.godine, pa do konačne osplate, kao i da im naknade troškove postupka u iznosu od 1.140,00€, a sve prednje u roku od 15 dana po pravosnažnosti presude.

ODBIJA SE tužbeni zahtjev kojim je traženo da se obavežu tuženi da na ime naknade nematerijalne štete zbog povrede poslovnog ugleda solidarno isplate tužiocima iznos od još 9.967.000,00€, sa pripadajućom zakonskom kamatom, KAO NEOSNOVAN.

Protiv usvajajućeg dijela prvostepene presude, žalbu je izjavio prvotuženi iz svih zakonom predviđenih razloga. U bitnom navodi da je pogrešna primjena materijalnog prava u tome da prvostepena presuda nema pravnog osnova za usvajanje tužbenog zahtjeva, svako miješanje u pravo na slobodu izražavanja mora biti propisano zakonom, a ne navodi se koji je to konkretni zakon. Nijedan potvrđeni i objavljeni međunarodni ugovor ne utvrđuje pravo na nematerijalnu štetu pravnom subjektu zbog povrede poslovnog ugleda. Sud se pogrešno poziva na precedentno pravo, jer se sve navedene presude Evrepskog suda isključivo odnose na povredu prava, na slobodu izražavanja, a ne na predmet tužbenog zahtjeva. Osim toga sporni tekst počinje pretpostavkom, pa je sud propustio sa utvrdi da taj tekst u suštini sadrži mišljenja i sumnje prvotuženog i njegove stručne ocjene vezano za privatizaciju Željezare. Predložio je da drugostepeni sud preinači prvostepenu presudu, te mu naknadi troškove žalbenog postupka.

Protiv usvajajućeg dijela prvostepene presude žalbu je izjavio i drugotuženi iz svih zakonom predviđenih razloga. Prvostepenom presudom je usvojen solidarni zahtjev tužilaca, a solidarnost povjerilaca kakva je tražena tužbom i usvojena prvostepenom presudom nije predviđena pravom primjenljivim u Crnoj Gori. Ističe da se za prvotuženog ne može utvrditi da ima bilo kakav ugled u poslovnom okruženju, jer se radi o anonimnoj off shore firmi koja je kupila nekadašnji ponos crnogorske privrede, a takva transakcija izaziva sumnju i podozrenje i daje za pravo političarima da u svojim kampanjama iznose stavove o tom pitanju. Ako bi se prihvatio stav iz

prvostepene presude , drugotuženi kao izdavač dnevnog lista bio bi u obavezi da provjerava stavove lidera političkih partija, poslanika, ekonomskih analitičara i predsjedničkih kandidata. Osim toga pravni osnov za dosuđivnje štete ne postoji u domaćem zakonodavstvu, a sud je uzeo u obzir da Konvencija propisuje nivo ograničenja, a ne unutrašnje zakonodavstvo. Takođe Konvencija predviđa da ta zakonska ograničenja moraju biti neophodno potrebna, a iznos koji je dosuđen prvostepenom presudom predstavlja sasvim dovoljno upozorenje da u buduće drugotuženi ne piše o bilo kakvom aktuelnom problemu crnogorskog društva. Predložio je da se prvostepena presuda ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

Odgovor na žalbe nije podnijet.

Po razmatranju spisa u smislu čl.379. st.1 ZPP-a, ovaj Viši sud nalazi da su žalbe osnovane.

Iz spisa predmeta proizilazi da je drugotuženi objavio autotski tekst prvotuženog kao predsjedničkog kandidata dana 17.02.2008.godine pod naslovom "Pranje novca umjesto specijalnih čelika", u kom tekstu je polazeći od pretpostavke da je nepoznata firma iz Holandije, tek osnovana uplatila 40miliona € , naveo da je to odmah moralo izazvati reakciju Uprave za sprečavanje pranja novca i Državnog tužilaštava jer postioje ozbiljne indicije da se radi o teškim krivičnim djelima, o novcu iz nelegalnih izvora, da postoji veliki rizik da nova kompanija sa nepoznatim vlasnicima iz Holandije deponuje keš iz kriminalnih aktivnosti, pri tom objašnjava krug pranja para, te daje zaključak da se preko Željezara igraju velike igre perača prljavog novca. Prvostepeni sud ocjenjuje ovakve tvrdnje kao prekoračenje granica dozvoljene kritike, da se ne radi o sumnjama već veoma teškim i ozbiljnim optužbama koje urušavaju poslovni ugled tužilaca, a osnov za obavezivanje tuženih i ako domaće zakonodavstvo ne propisuje naknadu nematerijalne štete pravnom licu nalazi u jasnim i nedvosmislenim ustavnim normama kao i pravilima međunarodnom prava, odnosno Evropske konvencije, pozivajući se i na odluku Evropskog suda u Strazburu kojem taj sud u konačnom uspostavlja sudsku praksu kod dosuđivanja nematerijalne štete pravnim licima.

Prvostepena presuda je u pobijajućem dijelu donijeta bez počinjenih bitnih povreda odredaba parničnog postupka o kojima Viši sud vodi računa po službenoj dužnosti, na osnovu činjeničnog stanja koje je potpuno i pravilno utvrđeno, ali je na isto pogrešno primijenjeno materijalno pravo.

Naknada nematerijalne štete zbog povrede poslovnog ugleda nije bila zakonom priznata šteta u vrijeme kada se desio sporni događaj - 17.02.2008 godine.

Svi pojedinci u državama potpisnicama Evropske Konvencije o ljudskim pravima imaju prava i obaveze propisane Konvencijom, a što znači da se u postupku koji se vodi pred sudom mogu direktno pozvati na Konvenciju, a domaći sudovi moraju dati prioritet Konvenciji nad bilo kojim domaćim zakonom koji bi bio u suprotnosti sa Konvencijom i njenim precedentnim pravom.

U konkretnom slučaju prvostepeni sud je pogrešno primijenio Konvenciju i praksu Evropskog suda u Strazburu.

Sloboda izražavanja je pravo zagarantovano čl.10 Evropske Konvencije o ljudskim pravima. Da bi miješanje u slobodu izražavanja bilo dozvoljeno neophodno je postojanje tri uslova u skladu sa čl.10 st 2 Konvencije - da je miješanje dozvoljeno zakonom, da ima za cilj zaštitu jednog ili više interesa ili vrijednosti i da je miješanje neophodno u demokratskom društvu. Pri tom Evropski sud je kroz praksu zauzeo pravila strogog tumačenja mogućih ograničenja. Prema zahtjevu da ograničenje mora biti propisano zakonom, bilo koje miješanje mora biti zasnovano na domaćem zakonu, a to znači da parlament mora da usvoji i objavi zakon. U malom broju predmeta sud je prihvatio da pravila međunarodnog ili precedentnog prava predstavljaju zakonski osnov za miješanje u slobodu izražavanja, jer se prihvatanjem da ista predstavljaju zakonski osnov za miješanje elemenat predvidljivosti mogućnosti ograničavanja slobode izražavanja znatno dovodi u pitanje. Dakle ta mogućnost u praksi Evropskog suda nije isključena, ali se vrlo restriktivno koristi, što je posledica važnosti prava na slobodu izražavanja, te da i

ograničavanje istog treba da dobije demokratski legitimitet kroz parlamentarnu raspravu i glasanje. Dakle kao vrlo sporna bi se u konkretnom slučaju pojavila mogućnost ograničavanja slobode izražavanja dosuđivanjem nematerijalne štete pravnom licu (a Evropski sud je ne samo u presudi na koju se pozvao prvostepeni sud " Ukrajinska media grupa protiv Ukrajine" od 29.05.2009.godine već i u mnogim drugim dosuđivao nematerijalnu štetu pravnom licu, ali ne zbog povrijeđenog poslovnog ugleda), kod nepostojanja osnova u domaćem zakonu - prava pravnog lica na naknadu nematerijalne štete. Međutim u konkretnom slučaju, sve i da se prihvati postojanje predhodnog uslova za miješanje u slobodu izražavanja, ne postoji sledeći uslov - vrijednost kao što je poslovni ugled nije sadržan u čl.10 st 2 Evropske konvencije o ljudskim pravima, pod "zaštitom ugleda" praksa Evropskog suda dozvoljavala je ograničavanje slobode izražavanja ustanovljavajući prvenstvo prava na ugled fizičkog lica nad slobodom izražavanja, kada bi ta prava došla u sukob, tako da poslovni ugled pravnog lica nije legitiman cilj radi čije zaštite je uopšte predviđena mogućnost ograničavanja slobode izražavanja. U praksi Evropskog suda poslovni ugled se štiti kroz čl.1 Protokola 1 uz Konvenciju o ljudskim pravima i osnovnim slobodama - zaštitu imovine.

Na osnovu predhodno navedenog , a kako ni u precedentnom pravu Evropskog suda nije predviđeno ograničavanje slobode izražavanje pod uslovima kao što je bio konkretan slučaj, prvostepenu presudu u pobijanom dijelu je valjalo preinačiti i tužbeni zahtjev tužilaca odbiti kao neosnovan.

Kako je ovaj sud preinačio odluku protiv koje je podnesen pavni lijek odlučio je o troškovima postupka shodno odredbi iz čl.163.st 2 ZPP-a.

Prvotuženi ima pravo na naknadu troškova žalbenog postupka u iznosu od 500,00€ , uvećano shodno čl.11 AT što je ukupno 750,00€ jer u završnom izlaganju pred prvostepenim sudom nije tražio troškove tog postupka.

Drugotuženi ima pravo na naknadu troškova postupka i to odgovora na tužbu u iznosu od 250€ ,zastupanje na održanim ročištima

23.09.2008godine,23.02.2009.godine,01.07.2009.godine,po 250€ , te
odliženio ročište 06.04.2009.godine u iznosu od 125€ što je ukupno
1125,00€ , a uvećano zbog dva lica na strani tužioca shodno čl.11 AT
što ukupno iznosi 1687,50€ .

S izloženog, a primjenom čl.387. st.1 tačka 4 ZPP-a, odlučeno je kao
u izreci.

VIŠI SUD U PODGORICI
Dana 18.05.2010.godine

PREDSJEDNIK VIJEĆA-SUDIJA
Radojka Nikolić,s.r.

Tačnost otpravka ovjerava
Namještenik suda

